

3. Дружинин, А. В. Оценка экономической эффективности диверсификации строительных объектов [Текст] / А.В. Дружинин, О.А. Давыденко // Коммунальное хозяйство городов. – № 61. – 2005. – С. 141-144.
4. Ковалёв, А. Сущность диверсификации промышленных предприятий и обобщённые методы оценки её результативности. [Текст] / А. Ковалёв // Економічний аналіз. – 2010 р. – Випуск 5. – С. 111-113.
5. Парсяк, В.Н. Методика аналізу ефективності управління інноваційною діяльністю суднобудівних підприємств [Текст] / В.Н. Парсяк, О.П. Кириченко // Збірник наукових праць НУК. – № 5. – 2014. – с. 94-100.
6. Терьошкіна, Н. Є. Механізм реалізації національної інноваційної стратегії [Текст] / Н.Є Терьошкіна. Миколаїв: Вид.-во. «Талісман». – 2015. – 424 с.

Журило І.В., к.е.н., доц., Бондар А.В., студ. гр. ЕП-14М
Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Аграрний сектор економіки є важливою складовою економічної системи України. Від його стабільного функціонування залежить стан економіки країни та її продовольча безпека. Тому особливої уваги вимагає вирішення проблеми забезпечення високого рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств АПК.

Нині відчувається брак ґрунтовних досліджень, присвячених управлінню конкурентоспроможністю підприємств АПК. Праці вітчизняних і закордонних економістів, переважно присвячено методам оцінки конкурентоспроможності промислових підприємств. Між тим, керівники вітчизняних підприємств АПК, прагнучи посилити свої конкурентні позиції у складних ринкових умовах, відчувають нагальну необхідність у застосуванні механізму управління конкурентоспроможністю. Цей механізм передбачає перш за все розуміння сутності та підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Не зважаючи на велику кількість визначень поняття «конкурентоспроможність підприємства», які зустрічаються в наукових джерелах, вони мають загальний недолік, пов'язаний з відсутністю системного підходу до досліджуваного питання. Вважаємо, що цей недолік усуває визначення, запропоноване авторами [1]: *конкурентоспроможність підприємства* – це синтетична категорія, що характеризує спроможність підприємства функціонувати та розвиватися відповідно до намічених стратегічних цілей, конкуруючи своїми товарами з іншими учасниками відповідного ринку обігу подібних за основним призначенням товарів у певному інтервалі часу, при існуючому рівні та характері впливу факторів зовнішнього середовища, задовольняючи запити конкретної групи споживачів.

Особливості галузі сільськогосподарського виробництва обумовлюють характер конкуренції між виробниками продукції, яка має такі особливості:

1. Обсяги реалізації зернових, а, отже, і прибутковість господарства залежить, зокрема, від таких об'єктивних факторів, як *природно-кліматичні та сезонні умови*. У сприятливі періоди високої врожайності зернових культур, коли пропозиція перевищує попит, суперництво зростає між всіма виробниками району та навіть області. Виграє той, хто швидше реалізує продукцію за вищою ціною, тому що з часом, в міру насичення ринку, ціна знижуватиметься. У періоди падіння врожайності – навпаки – зерно слід притримати, бо ціна на нього з часом зростає.

2. Найважливішим чинником конкуренції, особливо для сусідніх фермерів, є *оренда землі*. Саме за її рахунок фермери мають можливість значно збільшити площу свого землекористування. Фермерські господарства укладають договори на оренду землі з власниками земельних паїв, як правило, строком від 2 до 5 років, що пояснюється бажанням селян добре вивчити надійність орендаря щодо виконання ним договірних зобов'язань, насамперед стосовно розрахунків за орендною платою. Щоб мати реальні переваги перед конкурентами керівники господарств мають здійснювати орендну плату грошима, по можливості зменшуючи долю розрахунків у натуральній формі.

3. Одним з основних чинників ефективності господарювання та, водночас, вагомим фактором конкурентоспроможності фермерського господарства є його *розмір*. Треба мати на увазі, що розмір господарства повинен формуватися так, щоб забезпечити раціональніше використання машино-тракторного парку, повну зайнятість трудових ресурсів протягом року та гарантувати найбільшу віддачу на одиницю вкладеного капіталу.

4. Вагомим фактором конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства є наявність у ньому *високоосвічених спеціалістів та керівників*.

5. Серед двох чинників, які визначають *конкурентоспроможність аграрної продукції* – якість і ціна цієї продукції, головним є її якість. Вона забезпечує виробнику конкурентні переваги, хоч часто все залежить від ситуації на ринку. При оцінці рівня якості сільськогосподарської продукції основними є показники призначення (біологічна цінність, органолептичні параметри, гігієнічні та токсикологічні характеристики, а також стабільність властивостей). На якість сільськогосподарської продукції, наприклад зернових, можуть впливати певні чинники, що знижують рівень її класності, зумовлюючи, тим самим, сферу застосування цієї продукції.

6. За сучасного *механізму ціноутворення* на ринку сільськогосподарської продукції, держава встановлює цінові межі та визначає рекомендовані ціни. У цих умовах, ціни на зернові, що їх сплачують споживачі та посередники виробникам, є відносно стабільними протягом сезону і залежать від рівня якості, обсягів і періоду продажу продукції. Проведений аналіз показав, що наявність у підприємства сучасного зерносховища, дозволяє якісно збережену продукцію реалізувати у більш пізні періоди, коли ціни на неї різко зростають.

Для оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства у нинішніх кризових умовах слід обирати, на нашу думку, методичний підхід, який по-перше, не потребує великих витрат коштів та часу для його застосування, а по-друге, передбачає одночасне проведення діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства.

З цією метою вважаємо за необхідне доповнити систему показників конкурентоспроможності підприємства на ринку показниками-індикаторами його кризового стану та загрози банкрутства. Основними методологічними принципами формування такої системи показників є:

- відповідність системи показників завданням діагностичного дослідження;
- наявність необхідної інформації для розрахунку значень показників, необхідних для динамічного та порівняльного аналізу;
- можливість підбору статистичної бази стосовно рівня та динаміки зміни показників;
- охоплення показниками усіх напрямів та сфер оцінки фінансово-економічного стану підприємства, які відображають кризові явища або передумови для їхнього виникнення;
- оптимальний набір показників з кожного напрямку дослідження, який виключає їхнє дублювання;
- чітке та однозначне визначення нормативних величин показників або їх динаміки.

Враховуючи згадані вище вимоги, ми обрали методику оцінки конкурентоспроможності підприємства, запропоновану авторами [3], відповідно до якої пропонується проведення оцінки конкурентоспроможності підприємства у три етапи:

1. Оцінка конкурентоспроможності продукції.
2. Оцінка критеріїв конкурентоспроможності підприємства.
3. Визначення конкурентної позиції підприємства на ринку.

Дану методику було апробовано на прикладі ТОВ «Агротехнологія-плюс», розташованому у Кіровоградському районі. Воно спеціалізується на виробництві зерна,

